

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Максим КОРНІЄНКО

16 червня 2025 р.

ВИСНОВОК

Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації Кондура Володимира Анатолійовича на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри загальноправових дисциплін факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Одеського державного університету внутрішніх справ № 8 від 10 червня 2025 року щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Кондура Володимира Анатолійовича на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)».

ГОЛОВУЮЧИЙ: доктор юридичних наук, професор Магновський Ігор Йосифович.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М. В., доктор юридичних наук, професор,
Волошанівська Т. В., доктор юридичних наук, доцент,
Матвеева Л. Г., доктор юридичних наук, професор,
Собко Г. М., доктор юридичних наук, професор,
Балтаджи П. М., кандидат юридичних наук, доцент,
Дришлюк В. І., кандидат юридичних наук, доцент,
Домброван Н. В., кандидат юридичних наук, доцент,
Мирза С. С., кандидат юридичних наук, доцент,

Пальшков К. Є., кандидат політичних наук, доцент,
 Телелим І. В., кандидат політичних наук,
 Теслюк І. О., кандидат юридичних наук,
 Янчук Н. Д., кандидат юридичних наук, доцент.

З присутніх – 5 докторів наук та 8 кандидатів наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Кондура Володимира Анатолійовича на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Матвеєва Л.Г., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри загальноправових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Кондур Володимир Анатолійович, народився 14 липня 1970 року у м. Кілія, Одеської області. Громадянин України.

У 2004 році закінчив Ізмаїльський інститут водного транспорту Української академії наук національного прогресу, отримав вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юрист.

У 2005 році отримав свідоцтво адвоката, та почав індивідуальну адвокатську діяльність.

Упродовж 2005 -2022 років займався адвокатською діяльністю.

У 2016 році закінчив Міжнародний гуманітарний університет, здобув ступінь магістра за спеціальністю правознавство, здобув кваліфікацію магістр права.

З 12.09.2022 року по теперішній час працює у Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на посаді Заступника директора Департаменту моніторингу додержання рівних прав і свобод, національних меншин та релігійних поглядів.

У 2021 році зарахований до Одеського державного університету внутрішніх справ, аспірантом заочної форми навчання докторантури та аспірантури.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ 28 жовтня 2021 року, протокол № 3.

Освітньо – наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо – наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» завершено 10 квітня 2025 року.

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України, 3 тези доповідей на науково – практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Кондура Володимира Анатолійовича, про результати виконаного наукового дослідження на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження.

Дисертацію присвячено дослідженню проблем, пов'язаних з правовим захистом прав вразливих груп населення, зокрема захистом прав ромської національної спільноти. Зазначена проблема набуває особливої актуальності в умовах трансформації соціального середовища, загроз безпеці та викликів з боку міжнародної спільноти до дотримання прав людини.

Представники ромської національної меншини залишаються однією з найбільш дискримінованих груп в Україні та Європі. Вони систематично стикаються з порушенням громадянських, соціальних, політичних, економічних і культурних прав. У цьому контексті Україна, яка активно реалізує євроінтеграційний курс, має переосмислити та вдосконалити підходи до правового захисту вразливих груп, зокрема ромів, шляхом імплементації міжнародних стандартів та адаптації європейських моделей інтеграції. Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена відсутністю системних міждисциплінарних праць, у яких проблема правового захисту вразливих груп населення, зокрема ромів, була б розглянута на стику філософії права, соціальної політики, конституційного та міжнародного публічного права. В сучасній юридичній науці тема представлена частково. Автори здебільшого зосереджуючись на загальних правах національних меншин, або на фрагментарному аналізі дискримінаційних практик.

У першому розділі розглянуто теоретико-методологічні засади дослідження правового захисту вразливих груп населення та висвітлено питання сучасного стану наукового дослідження правового захисту вразливих груп населення. На сучасному етапі в Україні спостерігається інтерес до проблематики правового захисту вразливих груп філософів, соціологів, політологів, економістів, демографів, правників зумовлений впливом війни, гуманітарної кризи та трансформацій правової системи. Зроблено висновок про те, що наукові дослідження у сфері правового захисту вразливих груп населення свідчить про високий ступінь міждисциплінарної зацікавленості темою як на національному, так і міжнародному

рівнях. У працях зарубіжних та вітчизняних дослідників вразливість розглядається як багатовимірне явище, що охоплює правові, соціальні, економічні, демографічні та етичні аспекти.

Доведено, що праці зарубіжних авторів (Р. Хольцмана, Н. Лумана, О. Морава, М. Невеш, А. Сена, Ю. Габермаса, Е. Паріотті та інші), акцентують на необхідності врахування етичних імперативів, політичного діалогу, соціальної відповідальності та ефективної комунікації у процесі формування політик правового захисту. Вітчизняні науковці (Н. Андрусишин, М. Біль, О. Гавриленко, О. Гайдулін, А. Гринчак, О. Дручек, Н. Дрьоміна-Волок, О. Караман, О. Кваша, Ю. Ковний, О. Макарова, О. Мальцева, Л. Матвєєва, Н. Мудролюбова, О. Панкевич, С. Рабінович, О. Радчук, О. Риндзак, Є. Реньов, О. Сайнецький, Є. Ткаченко, О. Ткаченко, В. Фісанов, Н. Хома, В. Худолей, І. Шаркова, Я. Юрків), здійснюють внесок у формування науково-обґрунтованої позиції щодо правового статусу вразливих груп населення в умовах трансформаційних процесів в Україні. В роботах окреслено необхідність посилення адресного підходу до соціального захисту, інституційного зміцнення правозахисної політики та адаптації міжнародних стандартів до національних реалій.

Акцентовано, що сучасна наукова думка поступово переходить від формального розуміння вразливості до її глибинного, системного осмислення як показника не лише соціального неблагополуччя, а й стану правової держави загалом. Такий підхід створює наукове підґрунтя для вдосконалення механізмів правового захисту, орієнтованих на гідність, рівність, свободу і реальні можливості кожної людини.

Запропоновано авторське визначення поняття «вразлива група населення» як правової категорії міждисциплінарного характеру, яке ґрунтується на сучасних позиціях філософії права, соціології, прав людини та практики міжнародного правового захисту. Вразливі групи населення, це соціально детерміновані спільноти/індивіди, які через сукупність структурних, правових, економічних, етнокультурних, вікових чи інших об'єктивних обставин, перебувають у становищі підвищеного ризику порушення основоположних прав і свобод, потребують спеціальних правових гарантій з боку держави та міжнародної спільноти для забезпечення рівності, безпеки та соціальної інтеграції.

До основних чинники, що зумовлюють вразливість ромської спільноти віднесено: історичну дискримінацію та стигматизацію; високий рівень бідності та безробіття серед ромів; низький рівень освіти; дискримінацію та соціальну ізоляцію; проблеми з доступом до медичних послуг; юридичну невизначеність громади; незадовільні житлові умови; обмежений доступ до правосуддя; культурні особливості, що ускладнюють інтеграцію; політичну маргіналізацію; прояви ксенофобії та насильства, спрямовані проти ромського населення.

У другому розділі розкрито правові основи захисту вразливих груп населення на міжнародному та національному рівнях.

Зроблено висновок про те, що міжнародні стандарти правового захисту вразливих груп населення сьогодні становлять фундамент сучасної концепції прав людини. Стандарти не лише конституують основні зобов'язання держав, а й формують нормативну основу для подальшого розвитку національного законодавства, політик інклюзії та механізмів правового захисту. Особливого значення набуває забезпечення рівного доступу до правосуддя, недискримінаційного правозастосування та активної участі самих представників вразливих груп у прийнятті рішень, що їх безпосередньо стосуються. Міжнародні стандарти є не лише результатом правової еволюції, але й стратегічним інструментом протидії дискримінації, соціальному виключенню та структурному насильству щодо вразливих категорій населення, і слугують орієнтиром для удосконалення національних систем захисту прав людини.

У перспективі подальший розвиток правового регулювання у даній сфері має зосереджуватися на посиленні міжсекторальної взаємодії між (правом, соціальною політикою, освітою, охороною здоров'я), удосконаленні інструментів моніторингу ефективності реалізації прав, а також формуванні підходів до новітніх викликів – міграційної кризи, змін клімату, цифрової нерівності, воєнних конфліктів, які найбільше впливають саме на вразливі групи населення.

Розглянуто основні моделі соціальної політики: скандинавська або соціал-демократична (Швеція, Данія, Фінляндія, Норвегія); континентальна або консервативна модель (Німеччина, Франція, Австрія); ліберальна модель (США, Велика Британія, Ірландія); мультикультурна модель правового захисту (Канада). Зроблено висновок про те, що ефективна державна правова політика щодо вразливих груп населення передбачає: наявність чітких правових рамок, які закріплюють стандарти недискримінації, інклюзії та рівності; інституційну підтримку через функціонування спеціалізованих агентств (омбудсмени, антидискримінаційні бюро, суди тощо); соціальну солідарність і публічне фінансування систем захисту найбільш вразливих груп населення; активне залучення громадянського суспільства як партнера у формуванні і реалізації державної політики; імплементацію міжнародних стандартів і зобов'язань, що забезпечують відповідність національних політик глобальним правозахисним трендам.

Доведено, що формування національних стандартів захисту вразливих груп населення в Україні є складним, динамічним і багатовекторним процесом, який інтегрує міжнародно-правові зобов'язання, національні пріоритети соціальної політики та участь громадянського суспільства. Аналіз нормативного матеріалу дає підстави стверджувати, що в Україні склалася нормативно-правова й інституційна основа, яка відповідає ключовим міжнародним стандартам захисту прав людини, зокрема в контексті забезпечення прав найвразливіших категорій населення. Україна інтегрує міжнародні стандарти в національну правову систему, через участь у діяльності Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, Організації з безпеки і

співробітництва в Європі, а також інших міжнародних інституцій, що сприяють гармонізації правових систем різних країн.

Третій розділ роботи присвячений правовому захисту ромської національної спільноти як найбільш соціально вразливої соціальної меншини в Європі.

Названо форми структурної дискримінації ромської національної спільноти: поліцейське свавілля, мова ворожнечі, расові упередження, насильницькі виселення. Це зумовлює репродукцію соціальної ізоляції, зниження довіри до держави, правовий нігілізм у громаді. Для подолання дискримінації необхідні не лише правові гарантії, а й зміна суспільного сприйняття та публічної політики щодо ромів.

Доведено, що наявність правових механізмів не гарантує ефективного захисту без відповідної політичної волі, правозастосовної практики та суспільної підтримки. Проблеми, що постають перед ромами в Україні, це сегрегація, обмежений доступ до базових послуг, дискримінація у сфері працевлаштування, медіа-стигматизація та насильство, вказують на системну нерівність і на потребу цілісного перегляду підходів державної політики у сфері прав людини. Антиромські настрої, які охоплюють як приватну, так і інституційну сфери, мають характер особливої форми расизму, що загрожує не лише окремій етнічній спільноті, а й загальній соціальній стабільності, порушуючи принципи правової держави.

Наголошено, що тільки через осмислення історичних травм, визнання сучасних структурних бар'єрів і формування нової моделі соціальної взаємодії можливо досягти реального рівноправ'я для ромської національної меншини в Україні та Європі загалом.

Зроблено висновок про те, що практика Європейського суду з прав людини грає ключову роль в утвердженні міжнародно-правових стандартів захисту ромської національної меншини. Роми, як одна з найбільш вразливих груп у європейському контексті, систематично зіштовхуються з проявами дискримінації, расової упередженості, стигматизації та соціального виключення. У цих умовах юрисдикція Європейський суд з прав людини виступає ефективним інструментом не лише відновлення порушених прав, але й формування правових орієнтирів для держав-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Зроблено висновок про те, що Європейський суд з прав людини утвердив себе як потужний механізм юридичного захисту ромської національної спільноти. Рішення Суду стали каталізатором змін на національному рівні, а водночас – чітким сигналом про те, що ігнорування або недостатня увага до дискримінаційних практик з боку держав тягне за собою міжнародну відповідальність. У системному вимірі практика Європейського Суду з прав людини сприяє не лише формальному визнанню прав ромів, а й забезпечує конкретні зобов'язання для держав щодо забезпечення ефективної рівності та повноцінної інтеграції цієї меншини у правове і соціальне поле європейських суспільств.

На підставі аналізу сучасних стратегій захисту та інтеграції ромської національної меншини в українське суспільство констатовано наявність певних позитивних тенденцій, так і збереження системних викликів, що продовжують ускладнювати повноцінну інклюзію ромів у політичне, соціальне, економічне та культурне життя держави. Незважаючи на посилення уваги до потреб ромської спільноти з боку держави, правозахисних організацій та міжнародних інституцій, інтеграційний процес залишається фрагментарним і не завжди системним.

Визначено, що перешкодою на шляху до ефективної інтеграції є глибока соціальна ізоляція ромських громад, що супроводжується низьким рівнем обізнаності про права, обмеженим доступом до освіти, охорони здоров'я, адміністративних послуг та правосуддя. Значна частина ромів не має офіційних документів, що ускладнює реалізацію їхніх базових прав. Звичаєве право, збережене в середині спільноти, функціонує у відриві від офіційної правової системи, що сприяє подальшій маргіналізації.

Запропоновано шляхи ефективної інтеграції в українське суспільство ромської національної спільноти: впровадження інституту ромських медіаторів; створення локальних правових клінік для забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги представників ромських спільнот; проведення просвітницької роботи; розширення політичної участі та соціальних гарантій; розвиток органів самоорганізації ромського населення; впровадження механізмів незалежного моніторингу стану дотримання прав ромів в Україні; розробка міжвідомчої програми інтеграції ромської спільноти на період післявоєнного відновлення України.

По закінченні доповіді дисертанта, присутніми було поставлено ряд запитань.

ЯНЧУК Н. Д., кандидат юридичних наук, доцент: Шановний Володимир Анатолійович! Як формувалося розуміння вразливих груп населення в рамках міжнародного права з прав людини?

КОНДУР В. А. : Дякую за запитання. Формування розуміння вразливих груп населення у міжнародному праві прав людини є динамічним процесом, що відображає еволюцію суспільства, його пріоритетів та цінностей. Вихідною точкою цього процесу стало визнання універсальності прав людини, закладене в основоположних документах, таких як Загальна декларація прав людини 1948 року. Однак на практиці стало очевидно, що певні групи населення потребують додаткового захисту через специфічні обставини або підвищений ризик дискримінації. Поступово міжнародна спільнота почала визначати такі уразливі категорії, як жінки, діти, біженці, національні чи етнічні меншини, особи з інвалідністю тощо. Це знайшло відображення у численних спеціалізованих міжнародних договорах та конвенціях, зокрема Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.), Конвенції ООН про права дитини (1989 р.) і Конвенції про права осіб з інвалідністю (2006 р.).

Крім правових норм, важливу роль у формуванні розуміння вразливих груп відігравали історичні події, громадські рухи та діяльність неурядових організацій. Завдяки їхньому внеску питання захисту вразливих груп стало інтегрованим у сучасну систему міжнародного права з прав людини. Створення спеціалізованих процедур і механізмів контролю за дотриманням цих прав допомогло забезпечити більшу ефективність та інклюзивність у справі захисту таких груп.

Таким чином, розуміння та захист вразливих груп засноване на прагненні до справедливості та рівності, які є фундаментальними принципами прав людини. Цей підхід є продовженням глобальних зусиль із захисту тих, хто перебуває у найбільш уразливому положенні. Дякую.

ВОЛОШАНІВСЬКА Т. В., доктор юридичних наук, доцент: Шановний Володимир Анатолійович! Яку роль відіграє Європейський суд з прав людини у захисті прав ромів?

КОНДУР В. А.: Дякую за запитання. Європейський суд з прав людини виконує важливу роль у забезпеченні захисту прав ромів, виступаючи ключовим механізмом міжнародного правового захисту для цієї вразливої групи. Його діяльність спрямована на гарантування виконання положень Європейської конвенції з прав людини, у тому числі у випадках дискримінації, порушення права на освіту, житло, приватне та сімейне життя, а також у забезпеченні рівності перед законом.

Суд розглядає скарги, подані окремими особами або групами, які вказують на порушення прав ромів з боку держав-членів Ради Європи. У своїх рішеннях Суд часто вказує на системні проблеми, які породжують дискримінацію щодо ромів, і зобов'язує держави-учасниці Конвенції усувати ці недоліки шляхом впровадження належних реформ. Крім того, ЄСПЛ сприяє формуванню правозастосовної практики, яка орієнтована на зміцнення принципів недискримінації та соціальної інтеграції ромського населення.

Роль Європейського Суду з прав людини також полягає у тому, що його рішення мають обов'язковий характер для виконання державами і створюють прецеденти, які можуть бути використані для захисту прав ромів не лише в регіональному, а й у глобальному контексті. Завдяки його роботі забезпечується вплив на уряди щодо дотримання прав людини та впровадження ефективних заходів для поліпшення становища ромської громади. Дякую.

МАГНОВСЬКИЙ І. Й., доктор юридичних наук, професор: Шановний Володимир Анатолійович! У чому полягає важливість впровадження інституту ромських медіаторів в контексті Вашого наукового дослідження?

КОНДУР В. А.: Дякую за запитання. Впровадження інституту ромських медіаторів має важливе значення для забезпечення соціальної інтеграції ромських громад, сприяння міжкультурному діалогу та подолання дискримінаційних бар'єрів. Дана ініціатива дозволяє покращити комунікацію між ромськими громадами та державними установами, забезпечуючи більш ефективний доступ ромів до освіти,

медицини, соціальних послуг та правового захисту. Ромські медіатори відіграють також ключову роль у поширенні інформації про права та можливості ромських громадян, знижують рівень соціальної напруги і допомагають уникнути виникнення конфліктів. Їхня діяльність сприяє формуванню довіри до державних структур, одночасно підвищуючи рівень суспільної обізнаності про культуру і традиції ромських громад, що є важливим кроком до побудови інклюзивного суспільства. Дякую.

КОРНІЄНКО М. В., доктор юридичних наук, професор: Шановний Володимир Анатолійович! Як війна в Україні вплинула на становище ромської спільноти як вразливої групи?

КОНДУР В. А.: Дякую за запитання. Війна в Україні значно вплинула на становище ромської спільноти, яка й без того належала до вразливих суспільних груп. Конфлікт посилив існуючі соціальні, економічні та гуманітарні виклики, з якими стикаються роми. Багато представників цієї спільноти опинились серед внутрішньо переміщених осіб або змушені були шукати притулку за кордоном, що ускладнило доступ до життєво важливих ресурсів, включно із житлом, медициною, освітою та соціальним захистом. Крім того, усталені стереотипи та дискримінація створюють додаткові бар'єри для рівного доступу ромів до гуманітарної допомоги й інтеграції до громад у нових місцях проживання. У багатьох випадках відсутність документів і юридичного статусу ще більше ускладнює отримання необхідної підтримки.

Попри ці виклики, ініціативи на місцевому та міжнародному рівнях були спрямовані на допомогу ромській спільноті, включаючи інформаційну підтримку, сприяння мобілізації ресурсів і захист прав. Проте для ефективного подолання наслідків війни роми потребують комплексного підходу, який враховуватиме їхні особливі потреби та забезпечуватиме їх соціальну інтеграцію. Дякую.

БАЛТАДЖИ П.М., кандидат юридичних наук, доцент: Шановний Володимир Анатолійович! У дисертаційному дослідженні Ви розглядаєте моделі правової політики зарубіжних держав у сфері захисту прав і свобод вразливих груп населення, хотілось би почути більш розгорнуту відповідь щодо ключових відмінностей в державній правовій політиці захисту вразливих груп у зарубіжних країнах порівняно з Україною?

КОНДУР В. А.: Дякую за запитання. Ключові відмінності в державній правовій політиці захисту вразливих груп між Україною та зарубіжними країнами полягають, перш за все, у структурі системи соціального забезпечення, рівні фінансування програм і механізмах реалізації. У багатьох розвинених країнах, таких як Швеція, Німеччина, Канада чи Нідерланди, державна політика побудована на принципах соціальної справедливості, універсальності й інклюзивності. Це передбачає значне виділення бюджетних коштів на підтримку малозабезпечених, людей з обмеженими можливостями, пенсіонерів та інших категорій, що потребують допомоги.

Європейські країни часто мають більш розгалужену систему соціальних послуг, яка передбачає не лише фінансову допомогу, а й комплексну інтеграцію вразливих груп

у суспільне життя. Для цього широко застосовуються програми перекваліфікації, допомога у працевлаштуванні, субсидоване житло, доступ до якісної медицини та освіти, а також впроваджуються сучасні цифрові платформи для зручного доступу до послуг.

В Україні політика захисту вразливих груп досить часто зосереджується на грошових виплатах і наданні окремих пільг. Хоча останніми роками було зроблено кроки в напрямку реформування соціальної сфери, фінансові обмеження та нерозвинена інфраструктура залишаються суттєвими чинниками, що впливають на ефективність цих заходів. Крім того, у багатьох випадках бракує персоналізованого підходу до різних груп населення, що в інших країнах повсюдно використовується як основа соціальної політики.

Ще однією важливою відмінністю є рівень міжсекторальної співпраці. В країнах із розвинутою економікою держава активно залучає громадські організації, приватний сектор і міжнародних партнерів для розробки й реалізації соціальних програм. В Україні подібна співпраця ще перебуває на етапі становлення і потребує зміцнення задля досягнення більшого впливу.

Таким чином, головною різницею є загальний підхід: за правова політика зарубіжних держав орієнтована на системні довгострокові моделі підтримки з акцентом на якість життя, тоді як в Україні вона часто залишається реактивною й орієнтується на подолання кризових ситуацій.

Після відповідей на запитання науковців, виступив науковий керівник доктор юридичних наук, професор Лілія Матвеева, яка надала оцінку дисертанту, як досвідченому, цілеспрямованому та ініціативному досліднику, який вдало зумів використати свій творчий потенціал і досить ґрунтовно та досконало виконав наукове дослідження. Завдання, сформульовані Володимиром Кондуром, детально розкрито у дисертаційному дослідженні, що супроводжується обґрунтованими висновками та опирається на якісну емпіричну базу.

Аналіз дисертації, а також роботи над дисертацією та освітньою програмою дозволяє зробити висновок про те, що Володимир Кондур здійснив професійне наукове дослідження, яке має важливе значення для розвитку вітчизняної юридичної науки. На підставі отриманих результатів можна зробити висновок, що автор повністю підготовлений до проходження процедури атестації на здобуття ступеня доктора філософії.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

ВОЛОШАНІВСЬКА Т. В, доктор юридичних наук, доцент: Володимир Кондур виходить на захист, маючи гарну роботу. Тема дисертації залишається надзвичайно актуальною в сучасних умовах і, безсумнівно, збереже свою значимість і після завершення військових дій, у мирний час. Хочу висловити щиру вдячність за вашу роботу і відзначити, що навіть у цей непростий для держави період наука продовжує свій поступовий розвиток. Завдяки старанням здобувачів

науково-дослідницька робота не припиняється, а результати їхньої праці знаходять своє визнання під час захисту. Повністю підтримую ваші зусилля у цій справі й бажаю вам невпинного натхнення та подальших успіхів.

СОБКО Г. М., доктор юридичних наук, професор: Робота справляє дуже позитивне враження, оскільки вона вирізняється високою актуальністю, вчасністю піднятих питань та відчутною самостійністю виконання. Її значущість підкріплюється як теоретичною основою, так і практичною цінністю, які гармонійно поєднані у представленому матеріалі. Особливо слід відзначити успішну інтеграцію результатів соціологічних досліджень із власним практичним досвідом автора у цій галузі. Бажаю вам подальших успіхів і нових здобутків у майбутньому.

МИРЗА С. С., кандидат юридичних наук, доцент: Шановний здобувач, розгляд обраної Вами теми видається вкрай актуальним і водночас надзвичайно цікавим, оскільки сучасне суспільство та світ загалом постійно перебувають у стані змін і трансформацій. Особливого значення ця тема набуває нині, у непростих умовах воєнного стану, коли питання забезпечення та захисту прав найвразливіших категорій населення стають ще нагальнішими. Саме в цьому контексті зазначені питання потребують нового осмислення, набуваючи інших форм, інтерпретацій і глибокого змістовного наповнення.

БАЛТАДЖИ П. М., кандидат юридичних наук, доцент: З великою увагою хочу підкреслити комплексний і ретельно продуманий підхід до проведення наукового дослідження, що включає кілька ключових етапів. Починаючи з обрання теми, яке вимагає стратегічного мислення і ґрунтового розуміння предмету дослідження, процес просувається через чітке формулювання задач та змістовне опрацювання основних положень, які складають фундамент для подальшого аналізу. Важливо також виділити актуальні питання, що відображаються у відповідності до нових викликів та потреб часу, щоб максимально адаптувати дослідження до сучасного контексту. Крім того, сама тема зберігає потенціал для більш глибокого та детального вивчення у майбутніх проектах, що забезпечує безперервний розвиток знань в даній сфері. Упевнена, що запланований захист роботи буде успішним завдяки такій всебічній підготовці.

МАГНОВСЬКИЙ І. О., доктор юридичних наук, професор: Володимир А. Анатолійович, сьогоднішній день є одним з основних етапів по проходженню атестації Вашої роботи. Дослідження є завершеним і готовим для подальшої атестації. Підтримую Вас і щиро бажаю успіху!

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Права людини є фундаментальною основою правопорядку демократичної держави та важливим орієнтиром для розвитку національних правових систем. В умовах трансформаційних процесів у суспільстві, що супроводжуються загостренням соціальної нерівності, зростанням рівня дискримінації та ксенофобії, особливої актуальності набуває проблема захисту прав вразливих груп населення. Ефективність правової системи, як на національному, так і на міжнародному рівні, значною мірою залежить від здатності держав забезпечити рівний доступ до правосуддя, охорони здоров'я, освіти та соціального захисту для осіб, які опинилися у стані вразливості.

У сучасному світі права людини розглядаються не лише як моральні постулати, а як юридично гарантовані стандарти, які забезпечують гідне існування особи в суспільстві. Однак формальна рівність прав не завжди гарантує фактичну можливість їх реалізації, особливо для тих соціальних груп, які з різних причин опиняються у стані підвищеної соціальної вразливості. У цьому контексті особливої уваги потребують вразливі групи населення, до яких належить і ромська національна меншина. Проблеми дискримінації, соціального відторгнення, обмеженого доступу до освіти, охорони здоров'я, праці та правосуддя для представників ромської спільноти стали хронічними і системними не лише в Україні, а й у більшості країн Європи.

Роми є однією з найбільш дискримінованих та соціально виключених етнічних спільнот у Європі. Тривалий період історичного виключення, переслідувань, асиміляційних політик і стереотипного мислення сформували структурні бар'єри, що перешкоджають реалізації основоположних прав ромів. Історично маргіналізована, ця група стикається з численними перешкодами у реалізації своїх основоположних прав.

У ХХІ столітті національні правові системи й міжнародна спільнота зіштовхнулися з необхідністю не просто формально визнавати права таких спільнот, а створювати спеціальні механізми правового захисту, які враховують їхню соціальну, культурну та історичну специфіку. Україна, як держава, що задекларувала курс на європейську інтеграцію, не може залишатися осторонь цих викликів. Національне законодавство поступово адаптується до стандартів Європейського Союзу, однак у практичній площині механізми захисту вразливих груп, зокрема ромів, залишаються малоефективними. Це обумовлено недостатнім

рівнем правової обізнаності ромів, низьким рівнем представництва в органах влади, відсутністю доступу до якісної освіти та медицини, а також поширеною практикою порушення їх прав з боку правоохоронних органів. У контексті сучасної України, де демократичні процеси супроводжуються внутрішніми соціальними й політичними викликами, правовий захист ромської національної меншини набуває особливого значення як показник зрілості правової системи та дотримання міжнародних зобов'язань.

Особливого значення набуває проблема в умовах триваючої російсько-української війни, яка значно погіршила становище вразливих груп. Воєнні дії, внутрішнє переміщення, економічна нестабільність, руйнування інфраструктури та загострення соціальних конфліктів лише посилили маргіналізацію ромської спільноти, унеможлививши реалізацію навіть базових соціальних та правових стандартів. Роми часто залишаються за межами державних програм підтримки, а їхній правовий статус у таких умовах стає ще більш невизначеним.

Порівняльно-правове дослідження дозволяє зіставити український досвід із підходами інших держав, щодо захисту прав вразливих груп населення, що посилює актуальність обраної теми.

З'ясовуючи особливості правового захисту вразливих груп населення у дисертаційній роботі використані роботи сучасних зарубіжних дослідників соціально-гуманітарної науки від системної теорії до теорій справедливості та демократії: Р. Хольцмана, Н. Лумана, О. Морава, М. Невеш, А. Сена, Ю. Габермаса, Е. Паріотті.

Дослідженню різних аспектів правового захисту вразливих груп населення присвячено праці таких вітчизняних філософів, соціологів, економістів, правознавців як: Н. Андрусишин, М. Біль, О. Гавриленко, О. Гайдулін, А. Гринчак, О. Дручек, Н. Дрьоміна-Волок, О. Караман, О. Кваша, Ю. Ковний, О. Макарова, О. Мальцева, Л. Матвєєва, Н. Мудролюбова, О. Панкевич, С. Рабінович, О. Радчук, О. Риндзак, Є. Реньов, О. Сайнецький, Є. Ткаченко, О. Ткаченко, В. Фісанов, Н. Хома, В. Худолей, І. Шаркова, Я. Юрків.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена також відсутністю системних міждисциплінарних праць, у яких проблема правового захисту вразливих груп, зокрема ромів, була б розглянута на стику філософії права, соціальної політики, конституційного та міжнародного публічного права. Сучасна юридична наука лише частково охоплює представлену тематику, здебільшого фокусуючись або на загальних правах національних меншин, або на фрагментарному аналізі дискримінаційних практик.

Таким чином, дисертаційне дослідження спрямоване на заповнення теоретико-методологічної прогалини, виявлення факторів соціальної вразливості ромської спільноти, аналіз практики захисту прав вразливих груп в Україні та за кордоном, а також формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення національної правової політики. Дослідження відповідає

актуальним потребам державної правозахисної політики України, міжнародним зобов'язанням держави у сфері прав людини та соціальної інтеграції, а також стратегії сталого розвитку в контексті забезпечення рівності, недискримінації та соціальної інклюзії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в рамках наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ у контексті теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538), а також плану науково-дослідницької роботи кафедри загальноправових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ – «Забезпечення прав і свобод особи в умовах транзитивного суспільства: сучасний вимір» на 2023 – 2026 рр. (державний реєстраційний номер 0123U103760).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 28 жовтня 2021 року, протокол № 3.

Мета і завдання дослідження. Відповідно, до теми дисертації, метою дослідження є комплексний порівняльно-правовий аналіз механізмів правового захисту вразливих груп населення, з акцентом на ромську спільноту.

Для досягнення зазначеної мети поставлені такі основні завдання:

охарактеризувати сучасний стан наукових досліджень правового захисту вразливих груп населення;

здійснити правовий аналіз поняття вразливі групи населення;

з'ясувати основні чинники, що зумовлюють соціальну вразливість ромської спільноти;

дослідити міжнародні стандарти у сфері прав людини щодо захисту вразливих груп населення;

здійснити порівняльно-правовий аналіз державної правової політики зарубіжних держав у сфері захисту прав і свобод вразливих груп населення;

з'ясувати особливості формування національних стандартів захисту вразливих груп населення;

охарактеризувати ромську національну спільноту як об'єкт дискримінації, расизму, ксенофобії та злочинів на ґрунті ненависті;

проаналізувати практику Європейського суду з прав людини у механізмі захисту прав ромської національної спільноти;

визначити стратегії інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації правового захисту вразливих груп населення в Україні та за її межами.

Предметом дослідження є система правових норм, міжнародних стандартів, державної правової політики та судової практики, що регулює захист прав вразливих груп населення, зокрема ромської національної меншини.

Методи дослідження. Методологічна основа дисертаційного дослідження ґрунтується на поєднанні загальних, загальнонаукових, міждисциплінарних та спеціально-юридичних методів, що забезпечують всебічне, цілісне, логічно обґрунтоване дослідження правового захисту вразливих груп населення. Складність і багатогранність предмета дослідження – правового захисту ромської національної спільноти як частини вразливих соціальних груп – зумовлює необхідність використання комплексного методологічного підходу. Даний підхід дозволяє проаналізувати явище вразливості в контексті прав людини, соціальної справедливості та функціонування публічної влади.

В основу наукового дослідження покладено *аксіологічне праворозуміння*, що дозволяє розглядати правовий статус вразливих груп населення крізь призму фундаментальних цінностей – людської гідності, свободи, рівності та соціальної справедливості. У цьому контексті особливе значення має не лише формальна, а й фактична рівність у доступі до правових механізмів захисту.

Діалектичний метод застосовано для аналізу вразливості як динамічного соціально-правового феномена, що змінюється залежно від соціальних, політичних, економічних умов. Саме завдяки цьому методу встановлено, що вразливість ромської спільноти не є статичним або суто етнічним явищем, а формується під впливом зовнішніх структурних чинників: дискримінації, соціальної ізоляції, недовіри до інституцій, відсутності політичного представництва (підрозділ 1.3).

Системний метод використано для розгляду державної правової політики України як цілісної системи, де окремі елементи (нормативна база, органи державної влади, інституції громадянського суспільства, міжнародні організації) взаємодіють між собою у процесі захисту прав вразливих груп. Метод дозволив виявити дисфункції у цій системі – наприклад, відсутність координації між центральними і місцевими органами у сфері інтеграції ромів (2.1., 2.2., 3.3.).

Метод правового прогнозування застосовано при формулюванні пропозицій щодо удосконалення державної правової політики України у сфері захисту прав вразливих груп, з урахуванням досвіду зарубіжних держав, європейських тенденцій і рекомендацій міжнародних організацій (2.1., 2.2., 3.3.).

Соціологічний метод було використано для інтерпретації емпіричних даних про рівень дискримінації ромів в Україні, отриманих з незалежних джерел. Це дозволило оцінити ефективність існуючих правових гарантій з точки зору їхньої реалізації на практиці (1.3., 3.1., 3.3.).

Формально-юридичний метод застосовано для аналізу чинного законодавства України у сфері захисту прав вразливих груп населення. Особливу увагу приділено співвідношенню між загальними нормами Конституції України та спеціальними законами щодо захисту вразливих груп. Метод дозволив сформулювати авторське визначення дефініцій «вразливі групи населення» та «державна правова політика у сфері захисту прав і свобод вразливих груп населення» (1.1., 1.2., 2.2., 2.3.).

Порівняльно-правовий метод є одним із базових у дослідженні. Він застосований для аналізу державної правової політики щодо вразливих груп населення у сучасних зарубіжних державах. За допомогою цього методу було охарактеризовано моделі правового захисту вразливих груп та здійснено оцінку ефективності законодавчих та інституційних заходів у зарубіжних юрисдикціях. Застосування порівняльного методу дозволило проаналізувати ефективність правових механізмів та запропонувати шляхи вдосконалення правового захисту ромської національної спільноти (2.1, 2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 3.3.).

Герменевтичний метод застосовувався під час аналізу міжнародних правових документів і рішень Європейського суду з прав людини для виявлення смислових акцентів у тлумаченні прав вразливих груп (2.1., 3.2.).

Інституційний аналіз дозволив вивчити ефективність дій органів державної влади України у сфері реалізації Стратегії захисту та інтеграції ромської національної меншини, оцінити спроможність відповідних структур до координації політик на національному та місцевому рівнях (1.3., 2.2., 3.1., 3.3.).

Кейс-стаді аналіз застосовано для дослідження конкретних випадків порушення прав ромів в Україні та в європейських державах (наприклад, примусові виселення, ненадання соціальних послуг, дискримінаційні дії органів поліції та інше), що дозволило глибше зрозуміти природу структурної дискримінації (1.3., 3.1., 3.3.).

Нормативно-правову основу дисертаційного дослідження становить сукупність міжнародних, європейських та національних правових актів, що регламентують права людини, права національних меншин та захист вразливих категорій населення.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять: дані соціологічних і статистичних досліджень проведених провідними аналітичними центрами України, матеріали засобів масової інформації та інтернет-ресурсів, довідкові видання, які відображають фактичний стан реалізації та порушення прав вразливих груп населення, зокрема ромської спільноти в Україні та за її межами.

статистичні дані: матеріали Державної служби статистики України щодо демографічних і соціально-економічних характеристик ромського населення; офіційна статистика щодо проявів дискримінації, злочинів на ґрунті ненависті та рівня безробіття серед ромського населення; результати всеукраїнських переписів і регіональних досліджень щодо чисельності ромських громад;

результати соціологічних опитувань та моніторингових досліджень, проведених українськими та міжнародними організаціями: Міжнародною організацією з міграції, Представництвом Організації Об'єднаних Націй в Україні, Центром прав людини ZMINA, Ромською програмою БФ «Право і демократія», Національним інститутом стратегічних досліджень, Українським незалежним центром політичних досліджень;

судова практика та кейси порушення прав ромської меншини, включно з: рішеннями Європейського суду з прав людини у справах, що стосуються дискримінації ромів; прикладами національної судової практики; аналітичними оглядами юристів та правозахисників;

офіційні урядові документи: Стратегія захисту та інтеграції ромської національної меншини в українське суспільство; Національні плани дій з реалізації прав людини; звіти Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

моніторингові та аналітичні звіти міжнародних структур: Європейського агентства з фундаментальних прав (FRA), Ради Європи, Європейський центр захисту прав ромів;

дані польових досліджень та спостереження автора, отримані під час участі у фахових заходах, круглих столах, конференціях та громадських ініціативах, пов'язаних із правозахисною тематикою.

Теоретичні висновки дослідження ґрунтуються на результатах аналізу міжнародного та національного нормативно-правового матеріалу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що дисертація стала першим загальнотеоретичним дослідженням механізмів захисту вразливих груп населення у міжнародному, європейському та національному праві з акцентом на ромську спільноту. Елементи наукової новизни виражено у таких положеннях та висновках:

уперше:

феномен соціальної вразливості населення охарактеризовано через призму правових механізмів її подолання та запобігання дискримінації ромської національної меншини;

досліджено юридичні аспекти соціальної інтеграції вразливих груп, в умовах трансформації української правової системи та викликів, пов'язаних з війною, внутрішнім переміщенням населення та зростанням соціальної нерівності;

сформульовано авторське визначення правової категорії «вразливі групи населення» як, що ґрунтується на міждисциплінарному підході. Вразливі групи населення представлено як соціально детерміновані спільноти (індивіди), які через сукупність структурних, правових, економічних, етнокультурних, вікових чи інших об'єктивних обставин, перебувають у становищі підвищеного ризику порушення основоположних прав і свобод, потребують спеціальних правових гарантій з боку держави та міжнародної спільноти для забезпечення рівності, безпеки та соціальної інтеграції;

здійснено систематизацію рішень Європейського суду з прав людини щодо порушення прав ромської національної спільноти з виділенням типових механізмів дискримінації та форм відповідальності держав;

сформульовано авторське визначення правової категорії «державна правова політика у сфері захисту прав і свобод вразливих груп населення», яка розуміється як система принципів, заходів, правових норм та інституційних механізмів, спрямованих на забезпечення рівності, соціальної справедливості та захисту

основоположних прав людини для категорій громадян, які зазнають підвищеного ризику дискримінації, соціальної ізоляції або порушення прав;

удосконалено:

концепцію ромської вразливості, як похідного, але автономного явища в межах загальної категорії «вразливі групи», що базується не тільки на соціально-економічних показниках, а й на культурно-етнічному компоненті, який вимагає особливого правового підходу;

підходи до основних чинників вразливості ромської спільноти, до яких віднесено: історичну дискримінацію та стигматизацію; високий рівень бідності та безробіття серед ромів; низький рівень освіти; дискримінацію та соціальну ізоляцію; проблеми з доступом до медичних послуг; юридичну невизначеність громади; незадовільні житлові умови; обмежений доступ до правосуддя; культурні особливості, що ускладнюють інтеграцію; політичну маргіналізацію; а також прояви ксенофобії та насильства, спрямовані проти ромського населення;

методологічний інструментарій вивчення правового захисту вразливих груп населення через інтеграцію філософії, соціології, економіки, філософії права, конституційного права, публічного управління, європейського та міжнародного права.

набули подальшого розвитку:

стратегії ефективності правових гарантій через призму соціальної справедливості, з урахуванням підходу можливостей («capabilities») Амартії Сена та теорії комунікативної дії Юргена Габермаса;

ідея множинної вразливості як основи для розробки спеціалізованих механізмів захисту не лише ромської спільноти, а й інших груп, які перебувають у подібному становищі (внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю тощо);

пропозиції щодо вдосконалення державної політики у сфері захисту прав вразливих груп: впровадження інституту ромських медіаторів; створення локальних правових клінік для забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги представників ромських спільнот; впровадження механізмів незалежного моніторингу стану дотримання прав ромів в Україні; розробка міжвідомчої програми інтеграції ромської спільноти на період післявоєнного відновлення України.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів для подальшого розвитку законодавства України, підготовки нормативно-правових актів, що сприятимуть соціальній інтеграції ромської національної меншини.

Положення і висновки проведеного дослідження можуть бути використані у:
науково-дослідній діяльності – для подальшого розроблення методологічних, теоретичних, практичних питань правового захисту вразливих груп населення;

правотворчій сфері – для удосконалення правових механізмів правового захисту вразливих груп населення;

правозастосовній діяльності – для удосконалення практики правового захисту вразливих груп населення;

викладацькій діяльності – під час викладання навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Міжнародний захист прав людини», «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод», «Захист прав і свобод вразливих груп населення Національною поліцією України», «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», «Забезпечення прав людини в діяльності поліції».

Апробація результатів дисертації. Сформульовані у роботі основні положення, а також висновки апробовано на таких наукових заходах: Всеукраїнської наукової конференції молодих учених «Правова система держави: проблеми формування та перспективи розвитку в контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 10 грудня 2021 р.); науково-практичному круглому столі «Конституція України як Основний Закон держави і громадянського суспільства» (м. Одеса, 24 червня 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян» (м. Одеса, 20 вересня 2023 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 6 наукових публікаціях, 3 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 3 у тезах доповідей на міжнародних і національних науково-практичних конференціях. Структура дисертації зумовлена метою і завданнями дослідження.

Особистий внесок. Усі результати дисертаційного дослідження, подані до захисту, одержані автором самостійно. Формулювання і вирішення наукових завдань здійснено самостійно.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, що поділені на дев'ять підрозділів, висновку, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 220 сторінок, із них основного тексту 174 сторінки, список використаних джерел містить 221 найменування і розміщений на 25 сторінках, додатки становлять 5 сторінок.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ МАТЕРІАЛІВ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Публікації, в яких відображені основні результати дисертації:

1. Кондур В.А. Права ромського населення у практиці Європейського Суду з прав людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 2. 2024. С.59-66.

2. Кондур В.А. Поняття вразливі групи населення у міжнародному та національному праві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 4. С. 694-699.

3. Кондур В. А. Реалізація та захист прав ромської національної меншини в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2024. Серія ПРАВО. Вип. 85: частина 1. С. 202-208.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Кондур В.А. Дотримання прав і свобод вразливих груп населення в умовах діючого законодавства України. *Правова система держави: проблеми формування та перспективи розвитку в контексті євроінтеграції*: матеріали Всеукр. наук.конф., м. Одеса, 10 грудня 2021р. Одеса: ОДУВС, 2021. С. 91-94.

5. Кондур В.А. *Правова політика у сфері захисту прав і свобод вразливих груп населення. Конституція України як Основний Закон держави і громадянського суспільства*: матеріали IV круглого столу, присвяченого Дню Конституції України; м. Одеса, 24 червня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С.18-21.

6. Кондур В.А. Конфлікти в громадах та альтернативні способи їх вирішення. *Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 20 вересня 2023. Одеса, 2023. С. 48-51.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кондура Володимира Анатолійовича на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)».

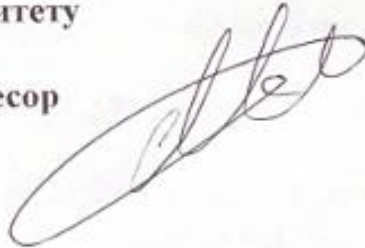
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Кондура Володимира Анатолійовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Кондура Володимира Анатолійовича на тему: «Правовий захист вразливих груп населення: порівняльно-правове дослідження (на прикладі ромської національної спільноти)» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

**Головуючий на засіданні
кафедри загальноправових дисциплін
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Ігор МАГНОВСЬКИЙ